

Handreiking Afwegingskader Natuurvriendelijk Bouwen Noordzee (Februari 2025)

Leeswijzer afwegingskader Natuurvriendelijk Bouwen voor windenergieactiviteiten op de Nederlandse Noordzee

Deze leeswijzer is een handreiking bij het afwegingskader 'Afwegingskader natuurvriendelijk bouwen Noordzee' dat is gemaakt door Witteveen+Bos in 2024 in opdracht van het Noordzeeoverleg en het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (nu Klimaat en Groene Groei). Vervolgens heeft NedZero twee bijeenkomsten georganiseerd (4 juni 2024 en 16 januari 2025) om over het Afwegingskader te praten. Hierbij waren aanwezig windparkeigenaren, de overheid, NGO's, OFL (Overlegorgaan Fysieke Leefomgeving), en Witteveen+Bos.

Deze leeswijzer biedt een aantal handvatten en praktische handreikingen om aan de slag te gaan met het afwegingskader. De leeswijzer is bedoeld om multidisciplinaire projectteams te helpen met de realisatie van offshore windparken met een zo klein mogelijke negatieve voetafdruk, en waar mogelijk een 'plus' voor de natuur te realiseren. Het bijbehorende Excel bestand biedt kaders en ondersteuning om per project en per fase de meest logische keuzes te maken voor de uitvoering van activiteiten binnen het draagvlak van de (Nederlandse) Noordzee.

Waarom dit afwegingskader?

Met een toenemende wereldwijde energiebehoefte staat de ontwikkeling van energiebronnen en infrastructuur op zee sterk in de belangstelling. Dit betreft zowel wind op zee en, in de toekomst, mogelijk andere (hernieuwbare) bronnen van energie, als (bestaande) olie- en gasinstallaties. In het Noordzeeakkoord (NZA) is opgenomen dat voor alle bestaande en nieuwe ontwikkelingen op de Noordzee geldt dat deze moeten passen binnen de draagkracht van het ecosysteem.

In bepaling 5.2 van het NZA is opgenomen: *Voor alle bestaande en nieuwe ontwikkelingen geldt dat ze moeten passen binnen de draagkracht van het ecosysteem en wordt de ambitie geformuleerd om ze met een zo klein mogelijke negatieve voetafdruk te realiseren. Periodiek worden er afspraken gemaakt in het NZO over de Best Beschikbare Technieken voor mitigatie en natuurversterkend bouwen en ecologisch vriendelijk handelen en de doorwerking hiervan voor nieuwe installaties en objecten.* Periodiek worden er afspraken gemaakt in het NZO over de Best Beschikbare Technieken voor mitigatie en natuurversterkend bouwen en ecologisch vriendelijk handelen en de doorwerking

hiervan voor nieuwe installaties en objecten. Het akkoord schrijft verder dat in de kavelbesluiten voor windparken hiertoe voorwaarden zullen opgenomen. Partijen zullen aanvullende afspraken maken over bouwtechnieken die de effecten op de natuur verder terugbrengen en zullen daartoe gezamenlijk kennis ontwikkelen. Bij elk kavelbesluit worden vervolgens de laatst beschikbare inzichten meegenomen.

Wat is het afwegingskader?

Het afwegingskader natuurvriendelijk bouwen is een hulpmiddel om het gesprek te voeren over het toepassen van best beschikbare technieken om natuurbeschermend en/ of natuurversterkend te opereren. Het afwegingskader is opgesteld middels een multicriteria-beslissingsanalyse (MCBA), een systematische aanpak om mogelijke oplossingen voor een bepaald probleem te rangschikken op basis van verschillende criteria en een prioritering hierin.

Het document biedt geen kant-en-klaar oplossing voor alle projecten of activiteiten, maar een methodiek om per activiteit (i.e. maatwerk) de beste keuzes te maken voor het project en de natuur van de Noordzee.

Er zijn diverse manieren om een MCBA uit te voeren. De standaard aanpak bestaat uit 8 stappen om verschillende opties, in ons geval, natuurbeschermende en -versterkende maatregelen, op verschillende criteria te beoordelen en een waarde of weegfactor toe te kennen en op basis hiervan een overwogen keuze te kunnen maken.

Het afwegingskader bestaat uit een rapport met daarin een beschrijving van het afwegingskader en een catalogus van natuurbeschermende en natuurversterkende maatregelen, en een Excel bestand met een tabel om de mitigerende en versterkende maatregelen binnen een project af te kunnen wegen.

Voor wie is het afwegingskader?

Het afwegingskader helpt multidisciplinaire projectteams van (nieuwe) energie-infrastructuur met de uitvoering van alle bijbehorende activiteiten op de Noordzee rekening houdend met haar draagvlak en haar herstel. Technische oplossingen voor de uitvoering van deze activiteiten kunnen in alle fases van de projecten (voorbereidende studies, installatie, onderhoud, monitoring en ontmanteling) afgewogen worden tegen duidelijke criteriums zodat de meest optimale oplossingen voor de projecten en de Noordzee gekozen kunnen worden. Voor gesprekspartners over de afweging van technische oplossingen met oog op de natuur kunnen projectteams contact opnemen met de volgende organisaties:

Stichting de Noordzee:
Stichting Natuur & Milieu:

www.noordzee.nl
www.natuurenmilieu.nl

Bevindingen

De bijeenkomsten bij NedZero met de windparkeigenaren hebben de volgende bevindingen opgeleverd die van belang zijn voor de toepassing door de sector:

- Het Afwegingskader is een mooie gespreksleidraad en de criteria zijn nuttig om natuurbeschermende en -versterkende maatregelen te analyseren en af te wegen;
- De catalogus van maatregelen is positief als overzicht van welke effectieve/bewezen maatregelen er kunnen worden genomen. Belangrijk is dat deze digitaal up-to-date wordt gehouden.
- Het afwegingskader vergroot de voorspelbaarheid van projecten door verwachtingen en mogelijkheden expliciet te maken. Het kader is niet afdwingbaar, maar biedt een overzicht van maatregelen die aan de hand van verschillende criteria overwogen kunnen worden om Nederlandse Noordzee natuur te beschermen of versterken. Het kan worden gebruikt als een kookboek, maar heeft geen juridische of formele status.
- Het bij het afwegingskader opgeleverde Excel-bestand moet ook in dit licht gezien worden; het betreft een momentane weergave van beschikbare technieken en effecten die kunnen worden bereikt. Het bestand is daarmee ongeschikt om gebruikt te worden al bijvoorbeeld een 'harde' eis in de toekomstige tenders of kavelbesluiten.
- De overheid heeft hier dezelfde kijk op en ziet geen mogelijkheden om het Afwegingskader in een kavelbesluit of tendercriteria op te nemen.

Conclusie

Het Afwegingskader kan bij de in de introductie omschreven stappen als intern en extern gespreksmiddel worden gebruikt. Het document is behulpzaam om te komen tot een gezamenlijk begrip over bouwtechnieken, mitigerende maatregelen en natuurversterking. De overheid kan vervolgens bij de kavelbesluiten de laatst beschikbare inzichten die hier uit volgen, meenemen.